

Kwaliteitsstandaard Oogmeting: een zaak van lange adem

Wie had tot voor eind februari 2018 ooit van een Kwaliteitsstandaard Oogmeting gehoord, afgezien dan van een klein groepje ingewijde optiekdieren? Ineens werden onze zorgen over de kwaliteit van de oogmeting massaal gedeeld - met dank aan de NOS, RTL... en zelfs een beetje dankzij Eyelove.

Tekst: Theo Peeters

Bas de Nes: "De Kwaliteitsstandaard Oogmeting komt precies op het goede moment."

Het lijkt misschien alsof de aandacht voor kwaliteit van oogzorg uit de lucht komt vallen, maar niets is minder waar volgens NUVO-directeur Bas de Nes. "In 2015 heeft de NUVO het initiatief genomen en alle relevante partijen op het gebied

van oogzorg aan tafel uitgenodigd. We deelden natuurlijk de zorg van onze leden, die zich geconfronteerd zagen met de opkomst van dubieuze concurrentie." Volgens Bas ligt het streven van de NUVO naar wettelijke normen voor de kwaliteit van de eerstelijns oogzorg al veel verder in het verleden. "In de jaren 90 werd de Vestigingswet steeds verder uitgekleeft om in 2007 helemaal ter ziele te gaan. Sindsdien hebben we ons altijd ingezet voor een vorm van titelbescherming van de opticiens. Maar ja, het politieke klimaat was er niet naar en de minister gaf geen krimp." Waarom gaat het dan anno 2018 ineens wél lukken? "De oorspronkelijke route naar regelgeving werd destijds breed ingezet op titelbescherming van het beroep opticiens, dus met de beroepsbeoefenaar als uitgangspunt. Dat bleek niet haalbaar. Bij het in 2015 ingezette traject Kwaliteitsstandaard Oogmeting draait het - de naam zegt het al - om de kernactiviteit bij de verkoop van brillen en contactlenzen: de oogmeting."

Ooit wás opticien een beschermd beroep

Met de Vestigingswet Bedrijven 1954 wilde de overheid destijds de consument beschermen tegen beunhazen. Iemand die een onderneming wilde starten die onder de Vestigingswet viel (zoals een optiekzaak), moest het bijbehorende vakdiploma halen. De examens voor deze vakdiploma's werden door de brancheorganisaties georganiseerd. Deze vakdiploma's had men nodig om bij de Kamer van Koophandel een vestigingsvergunning te kunnen krijgen.

Critici vonden dat de wet juist averechts werkte: er was geen prikkel voor ondernemers om de beste kwaliteit tegen de laagste prijs te leveren. De vestigingseisen hielden het aantal bedrijven beperkt, hetgeen werd beschouwd als een belemmering voor vrije concurrentie en dus potentieel slechter voor de gemiddelde kwaliteit-prijsverhouding: de klant had immers minder keus. De vestigingswet stelde alleen eisen aan de ondernemer en niet aan diens personeel. Bovendien werkte het instrument alleen bij de start van een onderneming. Met de Vestigingswet in de hand kon niet worden opgetreden bij eenmaal bestaande bedrijven. In het politieke klimaat van de jaren 90 ontstond een levendige maatschappelijke discussie over vrije marktwerking. De Vestigingswet Bedrijven was sowieso in de loop van zijn bestaan al steeds verder uitgekleeft. Ook de eisen gesteld aan optiekondernemingen sneuvelden. Uiteindelijk is de wet in 2007 geheel opgeheven. Sindsdien laat de overheid het aan de consument over of deze zich wil laten leiden door keurmerken die brancheorganisaties zelf in het leven hebben geroepen.

Tijdslijn: Zekerheid voor de consument

2004

De NUVO dringt bij minister Hoogervorst (Volksgezondheid) aan op wettelijke eisen van vakbekwaamheid voor de optiekbranche. De NUVO pleit voor herstel van de afgeschafte vestigingseisen en de invoering van een Keurmerk. De minister antwoordt dat hij wettelijke eisen niet nodig acht en dat de vrije markt vanzelf wel zal leiden tot verbetering van de kwaliteit van opticiens.

Juli 2005

Het Dagblad van het Noorden publiceert de resultaten van een opticienstest met zorgwekkende conclusies. Naar aanleiding van deze publicatie stelt SP-Tweede Kamerlid Agnes Kant Kamervragen over de kwaliteit van de optiekbranche en vraagt minister Hoogervorst zijn standpunt te heroverwegen. Hij blijft bij zijn eerdere antwoord.

2008

De NUVO geeft het boekje 'Waarom elke opticien een diploma moet hebben' uit. Het boekje wordt in het Haagse perscentrum Nieuwspoor uitgereikt aan Tweede Kamerleden met gezondheidszorg in hun portefeuille. Deze geven aan dat de NUVO moet zoeken naar mogelijkheden buiten de wet BIG om. De NUVO onderzoekt de kansen via twee routes: wetgeving via een verordening van het HoofdBedrijfschap Ambachten (HBA) en via een nog in te dienen wet voor bedrijven in de gezondheidszorg. Na uitvoerig haalbaarheidsonderzoek kiest de NUVO voor de HBA-route.

Onafhankelijk

De Kwaliteitsstandaard – waarvan nu de eerste van drie modules is ingediend bij het Zorg-Instituut Nederland – is het resultaat van drie jaar noeste arbeid, van een werkgroep en een stuurgroep waarin onder meer opticiens, contactlens-specialisten en optometristen vertegenwoordigd waren. “Vanuit hun specialisme gaven zij de nodige kritische input. Daardoor is het een kwali-

tatief goed stuk geworden”, zegt Bas de Nes.

“Verder hebben we onafhankelijke expertise van buiten de branche ingeschakeld. De werkgroep staat onder leiding van Yvonne Heerkens. Zij heeft ervaring met het indienen van kwaliteitsstandaarden bij het ZiN. En in de stuurgroep hebben we met Inge Stegeman een wetenschapper aange-trokken, om het document wetenschappelijk te kunnen onderbouwen.”

KIJK GOED!

Maart 2011

NUVO maakt een concept voor een Kwaliteitsverordening van het HBA, waarin wordt geregeld dat oogmetingen alleen door een gediplomeerd opticien kunnen worden gedaan en dat alleen gediplomeerde contactlensspecialisten een contactlensaanpassing of -controle mogen verrichten. Intussen ontstaat er onzekerheid over het voortbestaan van de product- en bedrijven, waaronder dus ook het HBA.

November 2012

Regeerakkoord: ja hoor, de product- en bedrijven worden opgeheven. Daarmee is de HBA-route van de baan. De NUVO onderneemt nu nog een poging richting het Ministerie van Economische Zaken om te kijken of de minister deze kwaliteitsverordening in wording van het HBA over wil nemen, maar vindt er geen gehoor. Intussen introduceert de NUVO het Keurmerk 'Kijk Goed' om de consument alvast de zekerheid te geven dat zijn ogen worden gemeten door een opticien met een diploma.

2015

De NUVO peilt bij alle relevante bij de oogzorg betrokken partijen het draagvlak voor een kwaliteitsstandaard voor oogmetingen. Dat blijkt er te zijn. Er worden een werkgroep en een stuurgroep gevormd waarin onder meer opticiens, contactlensspecialisten en optometristen vertegenwoordigd zijn. Deze partijen gaan gezamenlijk aan de slag om te werken aan het hoofdonderdeel van de Kwaliteitsstandaard: de module Visus- en RefractieBepaling (VRB).

Februari 2018

De NUVO dient de module VRB in bij het ZiN.

Reclamebombardement

De nu ingediende module Visus- en RefractieBepaling (VRB) is volgens Bas de Nes “zo'n tachtig procent van de totale klus. De module PD is ook praktisch klaar. Daarna volgt nog de laatste module, Anamnese, die we nog dit jaar hopen af te ronden.”

Volgens de NUVO-directeur komt de Kwaliteitsstandaard Oogmeting precies op het goede moment. “Het is actueler dan ooit. Er komen steeds meer rommelaars bij die beweren dat ze oogmetingen verrichten. De consument ziet door de bomen het bos niet meer. De media pakten het onderwerp ook gretig op. Het NOS Journaal is door 1,9 miljoen mensen gezien. En het zou me niets verbazen als Eyelove met zijn reclamebombardement ons juist een handje heeft geholpen – en de consument aan het denken zet. We hebben ons standpunt goed duidelijk kunnen maken en heel veel positieve reacties gehad. Ook van optiekondernemers die ooit hun NUVO-lidmaatschap hebben opgezegd omdat ze vonden dat we niet genoeg stelling namen. We zien nu juist dat zich weer nieuwe leden aanmelden!”

THEMA Oogmeting

Gewicht

Wat gaan NUVO-leden merken van de Kwaliteitsstandaard Oogmeting? “Voor een opticien die nu voldoet aan het NUVO Keurmerk is er weinig aan de hand”, verwacht Bas de Nes. “Zodra het ZiN de kwaliteitsstandaard heeft goedgekeurd gaan we deze standaard inbedden in het NUVO Keurmerk, dat daardoor aanmerkelijk meer gewicht zal krijgen. In feite krijg je een extra managementinstrument in handen. Je kunt het protocol gebruiken als een soort kwaliteitshandboek in de winkel. Het is ook een prima manier om iedereen bij de les te houden. Certificering? Nee, dat is het niet. Maar je kunt er ongeveer hetzelfde doel mee bereiken. Zonder de kosten en de rompslomp.”

De eerste van drie modules van de Kwaliteitsstandaard is nu ingediend bij het Zorginstituut Nederland.

